

**Partij voor
de Dieren**

Brabantse Delta

Jaarverslag 2021

Inhoud

1. Voorwoord	3
2. Inzet op de hoofdthema's	5
3. Perspublicaties	19
4. Opinielandikelen	20
5. Moties en amendementen	21
6. Vragen	22
7. Debatbijdragen in AB-vergadering Brabantse Delta	23

1. Voorwoord

Beste lezer,

In het jaar 2021 heeft het Algemeen Bestuur van waterschap Brabantse Delta vanwege corona vrijwel alleen online vergaderd. Daarmee kan onze fractie stellen dat wij langer en vaker online hebben vergaderd dan fysiek. Een vreemde gewaarwording. Binnen het AB is er ook veel gesproken over het effect dat het online vergaderen had op de onderlinge verhoudingen. Toen fysieke commissievergaderingen aan het eind van het jaar weer mogelijk werden was er een bijna uitgelaten sfeer te proeven.

Er is in 2021 hard gewerkt aan een nieuwe vergaderzaal voor het AB, die toegankelijk is voor mensen met een functiebepmerking en die bovendien een heus spreekgestoelte heeft. Wij kijken er naar uit om daar in 2022 weer écht te gaan debatteren! Onze fractie heeft het hele jaar dezelfde samenstelling gehad en is ondanks of juist dankzij de vreemde tijd waarin we leven alleen maar sterker geworden. We kunnen altijd op elkaar terugvallen, we kunnen steun maar ook een kritische blik van elkaar verwachten. Ik ben daar erg dankbaar voor.

De inzet die wij geleverd hebben, maar ook de tegenslagen waar we mee te maken hadden, komen uitgebreid aan bod in het jaarverslag dat u nu voor zich hebt. Ik zal er van beiden hier één uitlichten. Ik ben heel blij met de manier waarop onze fractie zich, in samenwerking met Bredase kandidaat-gemeenteraadsleden, heeft ingezet tegen de verdozing van onze leefomgeving. We hebben een demonstratie georganiseerd op het Chasséveld van Breda, samen met mensen uit de wijken die worden geraakt door plannen om distributiecentra te bouwen. We haalden meerdere keren de krant met onze demonstratie, persberichten en opiniestukken. We demonstreerden bovendien bij het stadhuis van Tilburg mee tegen de komst van bedrijventerrein Wijkevoort. We vroegen Brabantse Delta om een zienswijze in te dienen tegen de plannen voor een bedrijventerrein in Bavel en we dienden ook zelf zienswijzen in tegen de omgevingsvisie voor Breda. Kortom, we lieten steevast van ons horen op dit dossier!

Een dieptepunt van afgelopen jaar werd ook zichtbaar tijdens onze strijd tegen de verdozing. Wij vroegen een debat aan binnen Brabantse Delta en wilden daarin oproepen om ons als waterschap uit te spreken tegen plannen voor nieuwe bedrijventerreinen, vanwege negatieve gevolgen voor onze kerntaak omtrent waterkwaliteit. Dit debat werd niet alleen geblokkeerd door andere partijen, naar aanleiding hiervan werd ook de drempel verhoogd om überhaupt debatten te kunnen aanvragen. Daar zijn nu minstens 10 AB-leden voor nodig die het debat steunen. Dit is één van de besluiten die ervoor hebben gezorgd dat wij ons zorgen maken over de democratie binnen waterschap Brabantse Delta. Onze fractie is daar erg alert op en vraagt er regelmatig aandacht voor.

Lezer, ik moedig u aan om dit jaarverslag door te lezen en een beeld te krijgen bij de inzet van onze fractie in het jaar 2021. Als u er vragen of opmerkingen over hebt, kunt u een mail sturen naar c.pallandt@brabantsedelta.nl.

Mede namens mijn collega Ellen Putman, en onze fractieondersteuners Wim Jannes en Ludo Maas, dank ik u voor uw aandacht voor ons jaarverslag en hoop ik van harte op uw steun in het komende jaar.

Met vriendelijke groet,

Cynthia Pallandt,
Fractievoorzitter Partij voor de Dieren Brabantse Delta

Cynthia Pallandt en Ellen Putman, bestuursleden in waterschap Brabantse Delta voor Partij voor de Dieren.

2. Inzet op de hoofdthema's

De Partij voor de Dieren huldigt een planeetbrede visie. Als kleine fractie (twee zetels) in het algemeen bestuur (AB) van waterschap Brabantse Delta focussen we ons op onze kernthema's: dieren, natuur, en duurzaamheid.

Op onze [website](#) staan deze (en enkele andere) thema's uitgelicht. Onderaan de doorklikbare standpuntpagina's vindt u alle debatbijdragen, moties, vragen en nieuwsberichten verzameld die betrekking hebben op het desbetreffende thema.

Voor een indruk van hoe wij ons in het waterschap inzetten voor onze idealen, volgt hieronder een samenvatting van onze belangrijkste activiteiten in 2021.

Dieren verdienen bescherming

Dieren zijn de kerntaak bij uitstek van elke Partij voor de Dieren-fractie. Natuurlijk! Dieren zijn *de* bestaansreden van onze Partij. Ook wij zetten ons daarom elke dag en iedere vergadering in voor een betere leefwereld voor *alle* dieren in ons waterschap.

Wij gooiden met alle liefde de knuppel in het hoenderhok wat betreft de woningnood. Onder de dieren! Er is een schrikbarend tekort aan leefgebieden waar dieren nog voedsel vinden, kunnen schuilen en de mogelijkheid hebben een nest te bouwen. Het deed ons pijn te lezen dat er voorgesteld wordt om rondom de gemeenten Hilvarenbeek, Goirle en Gilze en Rijen tien windmolens te plaatsen boven nieuw te ontwikkelen loofbos. De belangen van rupsje nooit genoeg, de mens, gaan boven die van de andere dieren.

Het waterschap maakte een ton vrij om rivierkreeften bij de Oude Leij te bestrijden. Onduidelijk bleef of de dieren daarbij gedood werden of enkel een verdere verspreiding van de levende kreeften werd tegengegaan. Het waterschap opperde doodleuk dat de kreeften wellicht gebruikt zouden kunnen worden voor menselijke consumptie. Geen taak waar het waterschap zich mee bezig zou moeten houden, wat ons betreft. Straks tipt het waterschap ook nog om ze ten behoeve van de smaak levend te koken, een barbaarse praktijk. We riepen het waterschap op bij de communicatie over zulke onderwerpen beter na te denken over de implicaties voor dierenwelzijn.

Tegen termen als 'plagsoorten' en 'invasieve exoten' zullen we ons blijven verzetten, omdat ze de schuld volledig bij de dieren leggen en geen enkele rekening houden met de rol van de mens. De Amerikaanse Rivierkreeft is echt niet uit zichzelf hier naartoe komen wandelen! Voor de overige bewoners van de planeet hoeft een 'plagsoort' daarnaast helemaal geen plag te zijn. Het lijkt wellicht semantiek, maar voor een diervriendelijk en daarmee toekomstbestendig perspectief zijn nieuwe woorden hoognodig.

Bevers

Op steeds meer plekken en in steeds meer waterschappen gaan stemmen op om bevers af te schieten, of is men daar al mee begonnen. Bevers worden door hun graverij gezien als bedreiging voor de waterveiligheid. Naar aanleiding van een nieuw 'beverbeheerplan' van de provincies Groningen en Drenthe vroegen we het waterschap naar de status van de bever in de Brabantse delta, het gaat hier immers om een beschermde diersoort. In de loop van het jaar kondigde het waterschap aan met een nieuw beverprotocol te komen, waarvan wij weinig goeds verwachten. Tegelijk benadrukte het DB (nog wel) dat de bever een zogeheten 'welkome diersoort' is en dat zij dit standpunt ook actief uitdraagt in overleggen.

Naar aanleiding van de zogeheten *flash floods* in Limburg, die tot in Brabant voor dijkbeschadigingen zorgden, wees de PvdD het waterschap erop dat noodzakelijk dijkherstel een ideale kans is om deze dijken door middel van gaas 'beverproof' te maken. Het waterschap voert hier momenteel een pilot over uit. De Partij voor de Dieren zou graag zien dat deze maatregelen vaker worden genomen en dat daarbij dan ook rekening wordt gehouden met graafschade door muskusratten als meekoppelkans.

Muskusratten en beverratten

De Unie van Waterschappen stelde in 2021 de onderzoeksagenda muskus- en beverratten vast. Het beleid blijft deze dieren 'terug te dringen tot aan de landsgrens', oftewel te doden. Een veelgebruikt argument is de schade die deze dieren aan waterkeringen zouden veroorzaken. We riepen op om onderzoek te doen naar alternatieven voor het doden van muskusratten bij het voorkomen van

graafschade. Ons verzoek om betere inzage in de overleggen van werk- en themagroepen over de 'behandeling' van de muskusrat werd geweigerd.

Het waterschap besteedde wederom een dikke 800.000 euro aan het zinloze bestrijdingsoffensief tegen de muskusrat, waarvoor zij bovendien nog steeds zogeheten verdrinkingsvallen aanschaft. Zelfs de Unie van Waterschappen heeft opgeroepen dit type vallen niet meer te gebruiken. Dit kan met recht een schande genoemd worden.

Vissen

Hoewel het waterschap bezig is met het aanleggen van vispassages en het verbeteren van de vispasseerbaarheid van dammen, stuwen en andere kunstwerken, zien we dat de redenen soms eenzijdig zijn. Het gaat het waterschap er niet om of de vis natuurlijk gedrag kan vertonen, maar of het vispasseerbare kunstwerk een bijdrage kan leveren aan het behalen van de KRW-doelen. Nog een graadje pijnlijker: het waterschap opperde in een rapport dat er van de vispasseerbare maatregelen positieve effecten zijn te wachten voor de visserij. Wanneer de vissers tijdelijk niet op hengeljacht kunnen, wordt voor hen subiet een andere plek gefaciliteerd! De vissen zouden willen dat het waterschap even proactief omging met hun bewegingsvrijheid.

Vissen komen er toch al bekaaid vanaf door de klimaatverandering. In deze toenemende tijd van droogte lijden zij enorm, zonder dat ze hulp van het waterschap krijgen. Wanneer er geen viswater-functie of van bovenaf gesteld KRW-doel op is gezet, behandelt het waterschap vissen als niets anders dan een 'indicator voor de waterkwaliteit'. Intrinsieke waarden hebben de vissen duidelijk niet voor het DB. Tot op heden zijn wij de enige partij in het waterschap die voor een totaalverbod op visserij pleit.

Mollen

We vernamen uit de media dat het collega-waterschap Hollandse Delta aanwezige mollen in en om dijken tegenwoordig minder fanatiek bestrijdt en pas in actie komt wanneer er een veiligheidsgevaar dreigt. Dit leidde tot een forse daling in het aantal gedode mollen. We vroegen aan het waterschap of ze met dit protocol bekend was en informeerden in een moeite door hoeveel mollen er in ons waterschap eigenlijk 'gevangen' worden. Het bleek het jaar ervoor om 1368 mollen te gaan. In lijn met de aanpak van Hollandse Delta is Brabantse Delta inmiddels een verkenning gestart of het vangen van mollen selectiever kan plaatsvinden.

Hazen en konijnen

Het gaat (ook) slecht met de hazen en de konijnen. In ons vorig jaarverslag kondigden wij al aan dat zij op onze agenda zouden blijven staan. Konijnen en hazen worden bij 'mogelijke schade' aan primaire keringen bestreden door de

Wildbeheereenheid (WBE). We vroegen aan het DB om bij de WBE op te vragen hoeveel konijnen en hazen er worden gedood. Als grondeigenaar is het waterschap gerechtigd deze gegevens op te vragen, net zoals de WBE verplicht is de aantallen te registreren. Het DB weigerde aan ons verzoek te voldoen, omdat er nu geen sprake zou zijn van een 'uitzonderlijke situatie', die vraagt om een 'bestuurlijk standpunt'. De recente entree van konijnen en hazen op de Rode Lijst van Beschermde Diersoorten was blijkbaar niet urgent genoeg.

Schoon oppervlakte- en grondwater

Schoon oppervlakte- en grondwater is de kerntaak bij uitstek van ieder waterschap. Schoon water is immers voor alle levende wezens een eerste levensbehoefte. Water is de drijvende kracht van de hele natuur, zei Leonardo da Vinci al. Wat betreft de Partij voor de Dieren is het dan ook logisch dat hier als prioriteit op wordt ingezet. Wij merken echter dat het dagelijks bestuur (DB) vaak belangen laat prevaleren die met deze doelstelling in tegenspraak zijn.

Een wrang voorbeeld is de uitstoot vanuit oppervlaktewater en veenweidegebieden. Het waterschap neemt, zoals vaker, een afwachtende houding aan. Het DB wacht

eerst nieuwe onderzoeken af om meer informatie te vergaren. Typerend zijn de voorbeelden die het waterschap noemt van *mogelijke* maatregelen om nutriënten in water terug te dringen. Het DB begint dan met het aansluiten van woonboten op het riool, en eindigt met 'bemesting op sommige weilandranden'. Het verschil in impact laat zich raden. Wij verzochten het waterschap met klem om aan de slag te gaan met tegenmaatregelen die werkelijk voor schoner water zorgen.

Enige vooruitgang tekende zich 'gelukkig' af in het WBP (het waterbeheerprogramma). Het waterschap erkent inmiddels – eindelijk! - dat de biologische toestand van de waterlichamen in het gebied van Brabantse Delta ontoereikend is. Het DB erkent bovendien dat de bodemkwaliteit door beperkt bodemleven en een teveel aan fosfaat matig is. Eindelijk lijkt er bij het waterschap enige bewustwording te ontstaan dat de ontwikkeling van de natuur belangrijk is voor (onder meer) grondwateraanvulling. De ene taak (waterkwaliteit) sluit de andere (gezonde natuur) niet uit.

Een andere, weliswaar bijzonder kleine stap vooruit werd geboekt in het tegengaan van watervervuiling door medicijnen. In een breedgedragen amendement is ons waterschap opgeroepen middels pharmafilters verontreiniging door medicijnresten tegen te gaan. Het amendement werd aangenomen. We beseften ons terdege dat dit sympathieke initiatief een vorm van symptoombestrijding is, maar onder het mom: alle kleine bee(s)tjes helpen, konden we ons hierachter scharen.

Al in 2000 is de Kader Richtlijn Water van kracht geworden. De KRW moet ervoor zorgen dat de waterkwaliteit in Europa verbetert. In 2027 moeten de kaderrichtlijn waterdoelen gerealiseerd zijn, anders volgen er megaboetes vanuit de Europese Unie. Het waterschap maakt echter geen haast. Ook na 21 jaar is er nog altijd geen significant stijgende trend waar te nemen in onze Brabantse Delta. Zelfs de subdoelen halen we bij langer na niet. Wij opperden dat hier het spreekwoord geldt dat 'kan niet' en 'wil niet' naast elkaar op het kerkhof liggen. Het waterschap wijst naar anderen, maar neemt zelf geen verantwoordelijkheid. Na jarenlang een slakkentempo te volgen, is het nu plots de bedoeling om zo snel als een haas te gaan. Wij betwijfelen of het tempo echt omhoog kan en zal gaan. Er wordt nogal altijd vooral veel overlegd over samenwerken, en weinig gedaan. Het waterschap scoort een dikke onvoldoende en dat vindt de fractie van de Partij voor de Dieren onacceptabel. Onacceptabel voor onze inwoners, onacceptabel voor de natuur en onacceptabel voor alle dieren.

We konden dan ook niet anders dan tegen het voorgestelde Waterbeheerprogramma 2022-2027 stemmen. Het waterschap weigert bijvoorbeeld een discussie over de 'duurzaamheid' van sportvisserij te voeren – het DB schrapte zelfs een passage hierover uit het plan, omdat deze tot discussie leidde, wat juist

precies de bedoeling zou moeten zijn! Enig bewijs dat sportvisserij bevorderend of zelfs maar neutraal werkt voor het behalen van de KRW-doelen ontbreekt. Net als overigens het woord 'mest' in het hele WBP. De negatieve gevolgen van mestlozingen ziet het DB liever als een 'landelijk' probleem.

Duurzaam natuurbeleid

Als Partij voor de Dieren-fractie hebben wij duurzaam natuurbeleid hoog in het vaandel staan. Vanuit onze holistische, niet door speciësisme gestutte visie proberen we het waterschap te bewegen om beleid te ontwikkelen dat niet enkel het gewin van korte termijndoelen dient, maar juist in te zetten op een natuurbeleid waar de planeet decennia, zo niet vele eeuwenlang, profijt van kan hebben.

De stikstofcrisis speelt uiteraard ook in waterschap Brabantse Delta. Wij wezen het waterschap op een nieuwe rijkssubsidie die voor de stikstofaanpak beschikbaar is gekomen. Het waterschap meldde dat deze subsidie zonder samenwerking met andere partijen te weinig opleverde. Die samenwerking voor een volgende subsidieronde alsnog optuigen had ook niet haar voorkeur, omdat de ruimte in de programmering ontbrak om tot voorbereiding en realisatie te komen.

We zien sowieso vaak dat de waterschap kansen om tot een duurzamer beleid te komen niet benut en afwacht. Zo vroegen we het waterschap om in actie te komen tegen een gepland bedrijventerrein bij Bavel. Als partner op het vlak van de waterhuishoudkundige aspecten wordt Brabantse Delta bij zulke projecten altijd betrokken. Ze kan daarom via zienswijzen sturen op een beleid dat de nabijgelegen wateren Gilzewouwerbeek en Wouwervallei beschermt. Het DB gaf aan dat er geen zienswijze vanuit het waterschap ingediend zou worden. Dit standpunt werd echter door de eigen ambtenaren links ingehaald: zij dienden wel degelijk een stevige zienswijze in! Toen de Partij voor de Dieren binnen het AB een debat aanvroegen

over bedrijventerreinen liet het bestuur wederom zien achter te lopen op haar eigen ambtelijke organisatie: het werd niet belangrijk genoeg geacht om überhaupt een debat over aan te gaan.

Een vergelijkbare kwestie speelde rond de aanleg van een distributiecentrum in Etten-Leur. De supermarkt in kwestie meldde dat het waterschap al bij deze projecten was betrokken, omdat de Kibbelvaart mogelijk verlegd zou moeten worden. Een deels al aangelegde EVZ zou daardoor komen te vervallen, en een nieuwe gerealiseerd worden. Het waterschap diende geen inhoudelijk bezwaar in tegen deze plannen en meldde als antwoord erop te vertrouwen dat er een goed functionerend watersysteem opgetuigd ging worden. Dit stelde ons bijzonder teleur omdat een reëel bestaand stukje natuur moet wijken voor een 'doos', met als ruil slechts een papieren plan voor meer natuur. We willen niet geloven, maar zien.

Het is geen toeval dat wanneer distributieterrein Wijkevoort bij Tilburg realiteit wordt, er plots een plan (!) wordt gerealiseerd voor meer natuur bij... Wijkevoort. Het waterschap geeft aan dat de natuurplannen geenszins bedoeld zijn als compensatie voor de verdozingsplannen en dat het allemaal echt los van elkaar staat, maar in de communicatie over bedrijventerrein Wijkevoort wordt wel degelijk de geplande nieuwe natuur er steeds bijgehaald om de nare boodschap over de verdozing er doorheen te duwen.

Omdat voor ons en vele andere Brabanders de maat vol is, organiseerden wij een demonstratie op het Chasséveld tegen de verdozing. Breda moet geen stad in een distributiepark worden. Met deze actie haalden we vele media.

Zoals elk jaar focusten we op de EVZ's. Deze Ecologische Verbindingszones vormen essentiële gebieden die de verscheidene Brabantse natuurgebieden met elkaar verbinden. Steeds opnieuw blijken EVZ's tijdens bezuinigingsrondes het spreekwoordelijke kind van de rekening. Constant dreigt 'temporiseren' (lees: uitstel waarvan mogelijk afstel komt). Uit het westen van Brabant komt ook dit jaar weer niets nieuws. Er is geen vooruitgang geboekt bij EVZ Molenbeek, EVZ bij Alphen-Chaam en EVZ Steenbergse Vliet, idem. Natte natuurparel Bovenmark, idem. Westelijke Langstraat, de EVZ bij Breda, Beekloop en Smalle Beek bij Bergen op Zoom en Roosendaal. U raadt het al. Geen verbeteringen.

Het verkrijgen van gronden blijkt bij het realiseren van nieuwe EVZ's steevast een onoverkomelijk probleem, vooral omdat het waterschap blijft treuzelen om naar het juridisch goedgekeurde instrument van onteigening te grijpen. Ellen Putman constateerde op dit onderwerp: het waterschap vordert als de spreekwoordelijke luis op een teerton en dat bevalt de Partij voor de Dieren, de luis in de pels, geenszins.

Hoewel het waterschap een koepelovereenkomst met de provincie tekende onder het mom van 'blauwgroene opgaven', ziet de PvdD dat de 'groene' helft van de opgaven meestal wordt genegeerd. Een simpel voorbeeld: van de ruim 8000 kilometer aan sloten, beken en rivieren wist het waterschap er welgeteld 1,2 kilometer te herstellen. Een gotspe wanneer men bedenkt dat de vele groene opgaven waarvoor het waterschap staat van cruciaal belang zijn om de waterkwaliteit omhoog te brengen.

Complimenten gaven we aan het plan dat de habitat van de boomkikker moet bevorderen. Om optimale resultaten te bereiken voor de boomkikker en andere soorten zoals de kamsalamander, roodborsttapuit en bosbeekjuffer, pleiten wij voor

een holistische kijk. Erken, benoem en acteer op omgevingsfactoren. Zo zou de Partij voor de Dieren graag zien dat omliggende bedrijven actief gestimuleerd worden om het vervuilen van water, bodem en lucht te minimaliseren door biologisch te gaan werken.

Veilige dijken, duurzame dijken

In 2021 werd Limburg getroffen door extreme buien en bijgevolg door hoogwater. De dijken hielden het niet allemaal. We zagen dat veel dieren (zoals vee) het slachtoffer werden van de weersomstandigheden. Hoe staat het eigenlijk met de anticipatie in Brabantse Delta op zulke calamiteiten? We vroegen het waterschap meerdere keren naar haar calamiteitenplan, en of er daarin met dieren rekening wordt gehouden. Het verlies van wilde dieren (en dus van biodiversiteit) beschouwt het waterschap als een natuurgegeven, zo bleek uit haar antwoorden. De verantwoordelijkheid voor het vee ligt bij de eigenaren. Het waterschap houdt het bij mensen en mensen alleen.

Dat blijkt ook wel, want er werd in de vergadering gemeld dat er in Nederland geen doden zijn gevallen door het hoogwater. Pardon? Er vielen vele doden, alleen het waren alleen geen menselijke doden. Wij hadden graag gezien dat er benoemd werd dat er talloze wilde dieren, insecten, landbouwdieren en waarschijnlijk ook huisdieren zijn verdronken in juli 2021. Wij blijven daarom hameren op de aanwezigheid van dieren in calamiteitenplannen.

Een andere kwestie waarin het waterschap de belangen van dieren niet meeneemt is de dijkbescherming. We weten uit proeven in De Dommel dat dijken met speciaal gaas beschermd kunnen worden tegen graafschade door bevers én muskusratten. Het waterschap blijft laatstgenoemde tegen hoge kosten doden. Met zo'n dijkbegroting zullen wij uiteraard nooit instemmen.

Natuurlijk waterpeil en waterafvoer

Ook in 2021 speelde het (herstel) van jarenlange droogte een grote rol. Extreme weersomstandigheden doen zich door de klimaatverandering vaker voor, en zullen zich nog veel vaker gaan voordoen. Het waterschap heeft moeite zich hierop in te stellen, gewend als het is aan, bijvoorbeeld, 'kunstmatige' beregening. Het grondwater-onttrekkingsbeleid verdient grondige herziening in deze tijd van klimaatverandering. Helaas zien we dit tot op heden stranden in gepolder. We riepen daarom op tot het instellen van een *taskforce* die er eindelijk een klap op kan geven. Het voornaamste doel moet daarbij zijn te komen tot beperkingen van de hoeveelheid grondwater die er (in periodes van droogte) kan worden onttrokken. Er kwam weinig reactie op ons voorstel. Des te frappanter was het dat later in het jaar werd medegedeeld dat er daadwerkelijk zo'n *taskforce* (in de praktijk: 'adviescommissie') is opgericht die zich gaat bezighouden met de droogteproblematiek in Noord-Brabant. Dit was echter bepaald niet wat onze fractie voor ogen had, want deze commissie zal pas ná de zomer van 2022 met een advies komen.

In april signaleerden we dat ZLTO (de land- en tuinbouworganisatie) vragen stelde bij het gebruikte instrumentarium om tot een beregeningsverbod te komen. Ook wij hadden vragen bij het instrumentarium, maar wel om geheel andere redenen. Het waterschap had alle verboden vlug opgeheven, ondanks dat vele gebieden op de zogeheten 'bolletjeskaart' (met waterpeilingen) nog dieprood kleurden. We riepen op tot andere keuzes en striktere handhaving. Het waterschap gaf toe dat het grondwaterbeleid in Brabant anders moet. Daarnaast gaf zij aan dat de 'bolletjeskaart' niet bindend is, zodat er ook gedurende het droge seizoen van af *zou* kunnen worden geweken. Het waterschap weigerde een standpunt in te nemen over de beregening van kunstgrasvelden.

Echte democratie

Gedurende het jaar ontwikkelde Brabantse Delta een nieuw vergadermodel voor de bestuursvergaderingen. Dit nieuwe model werkt de kleinere fracties actief tegen. Om een debatonderwerp of een motie vreemd op de agenda te krijgen moet deze door ten minste 10 andere AB-leden worden gesteund. In een amendement, ingediend met enkele andere fracties, stelden we voor om de steun van 3 AB-leden voldoende te laten zijn. Dit amendement werd verworpen. Het monistisch systeem van het waterschap wordt nu versterkt. Kleine partijen kunnen alleen nog bij de gratie van grotere partijen een debat aanvragen. Weg dualistische controle.

Nog voor deze methodologische discussie losbarstte, had het waterschap gepoogd om een 'debat' een vast onderdeel van elke AB-vergadering te maken. Dit ging even goed, totdat wij als Partij voor de Dieren een onderwerp indienden. We kozen voor bedrijventerreinen, een actueel thema gezien de kwesties rond (onder meer) Wijkevoort en Bavel. We wilden in gesprek gaan met het AB over welk standpunt ons waterschap zou moeten innemen ten opzichte van zulke bedrijventerreinen. Op dat moment werd het 'debat' vermeden en het onderwerp schielijk van de agenda gestemd. De eerdere vergaderingen was het gekozen debatonderwerp niet eens in stemming gebracht!

Dat van enige, zuivere democratie in het waterschap nog altijd geen sprake is bleek ook uit een rekenkamer-commissie benoeming. Deze toezichhoudende commissie bestaat van oudsher uit drie onafhankelijke, externe leden, en twee interne leden. Laatstgenoemden zijn traditioneel afkomstig uit een DB-partij alsmede een partij die *geen* vertegenwoordiger in het DB heeft. Wij riepen het AB op om aan deze traditie vast te houden. Wat wilde het geval: onder de kandidaten voor de vacante functie bevond zich één AB-lid van een portefeuilleloze partij. Onze Ellen Putman. De andere partijen weken plots af van de decennialang geldende norm, en kozen alsnog voor een kandidaat van een partij uit het DB.

Daarvóór was de schriftelijke stemprocedure al de mist ingegaan. Stembiljetten verdwenen, de procedure moest over, maar niet zonder dat de ongeldige uitslag al aan iedereen was gedeeld. Van een stemming zonder ruggespraak kon zo geen sprake meer zijn. Op Internationale Vrouwendag vroeg onze fractievoorzitter Cynthia Pallandt aandacht voor het belang van representatie, naar aanleiding van bovenstaande kwestie. Het DB had immers ook nog opgeroepen om toch vooral voor een vrouw te kiezen. Er was precies 1 vrouwelijke kandidaat. Ellen Putman, inderdaad, opnieuw. Toch werd een vrouw door een man vervangen.

De belangrijkste weeffout in de democratie van de Brabantse Delta blijft voorlopig nog bestaan. Zoals in elk waterschap bestaan er in Brabantse Delta geborgde zetels', toegewezen zetels die ervoor zorgen dat de industrie en intensieve landbouw ten alle tijde op een onevenredig grote stem in de bestuursvergadering kunnen rekenen. Deze belangen zijn bovendien dubbel vertegenwoordigd, omdat zij ook al worden behartigd door de reguliere partijen. Partij voor de Dieren zal daarom blijven pleiten voor de afschaffing van deze geborgde zetels.

Op de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie vroegen we het waterschap naar haar eigen diversiteit, en of het personeel een afspiegeling vormt van de bevolking. Het jaar ervoor had het waterschap aangegeven bij de werving rekening te houden met gender en diversiteit. Besturen in de waterwereld bestaan nog te vaak alleen uit mannen. We stelden voor een workshop te organiseren en om ambassadeurs aan te stellen. Het waterschap vond het organiseren van een workshop over inclusiviteit niet-gepast. Ambassadeurs aanstellen om 'gewone mensen' sterker bij waterkundige uitdagingen te betrekken achtte zij eerder een taak voor de gemeente.

Op het vlak van participatie en communicatie vinden wij dat het waterschap vaak een nogal rooskleurig beeld geeft van zichzelf. De respons op een Quick Scan Waterschapsdemocratie was zelfs onder de eigen bestuurders ook schrikbarend laag. Blijkbaar is het voor hen geen halszaak. De Partij voor de Dieren wil dat wij als waterschap zichtbaarder worden bij de bevolking. We betreurden daarom dat er in de nieuwe opstelling van de vergaderzaal slechts plek is voor twintig toeschouwers.

Tijdens participatiemomenten zien we nu veelal the usual suspects op komen dagen: mensen die politiek betrokken zijn, zelf een agrarisch bedrijf hebben, lobbyisten van de hengelijacht enzovoorts. Eigenlijk zouden bij participatiesessies vooral 'gewoon burgers' moeten zitten, omdat zij een enorme groep stakeholders zijn. Dan pas ben je écht democratisch bezig! Soms krijgen we het gevoel dat de

ambtelijke organisatie zelf best meer samenwerking met externe partners wil, maar niet de ruimte krijgt van het AB en DB om deze samenwerkingen te laten floreren.

Het volgen van de activiteiten van het waterschap wordt moeilijker gemaakt dan nodig. Er gingen zelfs stemmen op om geld te besparen door het notuleren van de bestuursvergaderingen af te schaffen. Dit verhindert dat vergaderverslagen doorzoekbaar zijn. Op dit punt kregen we bijval van Louis van der Kallen (Ons Water-Waterbreed). Zonder notulen zou volgens hem een wellicht historische uitspraak van Ellen Putman onterecht vergeten kunnen worden. In een debat over klimaatverandering meldde zij dat het toch wel 'erg Nederlands zou zijn om uit gierigheid te verzuipen.'

De Partij voor de Dieren vindt het een gemiste kans dat er met het nieuwe Reglement van Orde geen status wordt gegeven aan fractieondersteuners. Alleen AB-leden worden meegeteld als fractieleden. Wij hadden graag gezien dat ook de fractieondersteuners erkend worden als lid van de fractie en dat zij AB-leden kunnen vervangen in commissies als woordvoerder. Dat verdeelt de werkdruk, en houdt de democratie levend(ig).

Overheid geeft het goede voorbeeld

fig. op de gekapte stam staat: jonge bomen groeien beter in oud bos dan gekapt bos.

Wat de overheid predikt richting de burger, moet gestut worden door eigen acties en verantwoordelijkheidsgevoel. Daarom informeerden we naar de lichthuishouding van het waterschap. Lichtvervuiling veroorzaakt ernstige verstoringen van het bioritme van dieren, die daardoor in de war kunnen raken, met soms dodelijke afloop tot gevolg. Het waterschap kondigde naar aanleiding van onze vragen wel maatregelen aan om het lichtgebruik op haar kantoor en Bouvigne tegen te gaan. Deze strakkere lichthuishouding ging per direct in en zorgden voor wat meer duisternis in de directe omgeving van het waterschap, het Mastbos en het Markdal. Een mooi succes!

We moedigden het waterschap aan actiever te gaan participeren in de energietransitie, bijvoorbeeld wat betreft wind- en zonne-energie. We vroegen ons af waarom de daken van onze kantoren niet al vol liggen met zonnepanelen. Daarnaast wezen wij het waterschap erop dat zichzelf ook een duurzaam inkoop- en aanbestedingsbeleid kan voeren, bijvoorbeeld op het vlak van het bedrijfsrestaurant en het wagenpark. Waarom moeten er 4 directiewagens komen? Kan het niet met het OV of de fiets? Op zijn minst zou je kunnen carpoolen. Meer aandacht voor duurzaamheid is noodzaak, en juist op zulke momenten zijn er concrete vertaalslagen te maken. We maakten het waterschap daarom een compliment dat zij meedeed aan de Week zonder Vlees en dat deze bovendien elk kwartaal plaats gaat vinden.

Persoonlijk mededogen is een van de vier kernwaarden die de Partij voor de Dieren met volle overtuiging uitdraagt. Naar aanleiding van een kritisch rapport van de rekenkamercommissie, hielden we een pleidooi voor het *mogen* maken van fouten. Anders ontstaat binnen een organisatie het risico dat er een afrekencultuur ontstaat. Deze kant willen wij als fractie niet op. Wij vinden het belangrijk dat er een open cultuur ontstaat, gericht op actie. We mogen als waterschap niet uit angst verstarren, daarvoor leven we in veel te hectische tijden.

3. Perspublicaties

Regelmatig halen onze persberichten of acties geheel of gedeeltelijk de media. Hieronder staan de publicaties uit 2021 waarin onze fractie is genoemd. Klik op de titel van een bericht om het te lezen. [Op de website van de fractie](#) wordt een actuele lijst van perspublicaties bijgehouden.

25 maart	BN deStem	De kloof in Breda ook politiek zichtbaar: populisten en multiculturelen scoren in het noorden, VVD en D66 in het zuiden.
20 april	Breda Vandaag	Bavel verzet zich tegen komst groot bedrijventerrein: 'We laten niet met ons sollen'
21 mei	Breda Nieuws	Partij voor de Dieren organiseert demonstratie tegen verdozing op Chasséveld
21 mei	Breda Vandaag	Demonstratie tegen de verdozing van Breda: 'Het is nodig om in opstand te komen'
22 mei	BN deStem	Breda met stofkam door plannen om 'verdozing' te voorkomen: 'Niet-regiogebonden logistiek hoeven we niet'
27 mei	Breda Vandaag	Tientallen demonstranten verzamelen zich op Chasséveld: 'We ruilen groen in voor grijs'
27 mei	BN deStem	Protest op Chasséveld tegen dreigende verdozing: 'Breda stad in een distributiepark'

4. Opiniestukken

Af en toe sturen we een opiniestuk in om het debat over een bepaald onderwerp (meer) aan te zwengelen en onze visie kenbaar te maken. Hieronder de opiniestukken die in 2021 zijn ingestuurd. Klik op de titel van een bericht om het online te lezen

18 maart	Breda Vandaag	Representatie is een hoofdzaak!	Cynthia Pallandt
6 april	Site van de fractie	Grasvelden beregenen met schaars grondwater is waanzin	Cynthia Pallandt

5. Moties en amendementen

Hieronder de moties en amendementen die door de fractie zijn ingediend. Klik op de titel om de motie online te lezen. Alle amendementen en moties zijn op [de website van de fractie](#) na te lezen.

24 maart	Motie	Pharmafilters in het Ontwerp Waterbeheer Programma 2022-2027	Overgenomen
14 juli	Amendement	Debat wordt ondersteund door ten minste 3 andere AB-leden	Verworpen

6. Vragen

Hieronder staan de schriftelijke vragen die de fractie heeft ingediend. Klik op de titel om de vragen en antwoorden online te lezen. Alle vragen en de antwoorden zijn op [de website van de fractie](#) na te lezen.

24 januari	Alternatieven voor doding muskusratten op de agenda
24 januari	Duidelijkheid over doden van bedreigde konijnen en hazen
22 februari	Vragen betreffende mollen
26 februari	Verzoek om update over het beverprotocol
2 april	Vragen 'Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie'
6 april	Slim beslissen over beregenen met grondwater
6 april	Vragen betreffende consultatiedocument 'Update stikstofaanpak 26-03-2021'
21 april	Wil het waterschap zienswijze indienen over bedrijventerrein in Bavel
6 september	Verdozing Etten-Leur ten koste van Kibbelvaart
15 september	Calamiteiten waterveiligheid: hoe beschermen we de dieren?
9 november	Lichtvervuiling tegengaan

7. Debatbijdragen in AB-vergadering Brabantse Delta

Hieronder staan de bijdragen die onze waterschapsbestuurders Cynthia Pallandt en Ellen Putman hebben geleverd tijdens de vergaderingen van het Algemeen Bestuur Brabantse Delta. Klik op de titel om de bijdrage te lezen. Alle debatbijdragen zijn altijd na te lezen op [de website van de fractie](#). De vergaderingen zijn terug te zien en luisteren via [de website van het waterschap](#). Daar vindt u ook de livestream.

27 januari	Neem plantaardige producten op in assortiment bedrijfsrestaurant
27 januari	Rampzalig verloop verkiezingen rekenkamercommissie
24 februari	Als je als gelijkwaardige partner behandeld wilt worden, moet je je ook zo gedragen. Beste beentje voor bij groenblauwe uitdagingen!
24 februari	Niet alleen de zoetwatervis is een klein en kwetsbaar onderdeel van de natuur, wij zelf ook
24 februari	Trots dat ons waterschap openstaat voor meer vegetarische en veganistische maaltijden!
24 maart	Breid discussie over participatie uit naar betrokkenheid
24 maart	Moeder natuur is onze beste ingenieur
24 maart	Oproep tot actieve participatie waterschap in energietransitie
24 maart	Pharmafilters zijn sympathiek, maar druppel op de gloeiende plaat
21 april	Verzoek om debat over bedrijventerrein Bavel
21 april	Grondverwerving blijft als groot obstakel naar voren komen in Management Letters
19 mei	Ambitie en scope moeten omhoog voor een circulair en klimaatneutraal waterschap
19 mei	Er heerst woningnood... onder de dieren
19 mei	Jaarstukken laten zien dat er nog veel te verbeteren valt in Brabantse Delta
16 juni	Laat een andere houding tegenover de vissen zien in evaluatie droogte!
16 juni	Stop met de termen 'plagsoorten' en 'invasieve exoten'
16 juni	Holistische kijk op EVZ boomkikker
14 juli	Maak het debat laagdrempelig, voor de democratie binnen het waterschap!
14 juli	Voorkom afrekencultuur binnen ambtelijke organisatie waterschap
29 september	Het waterschap als democratische overheid en aantrekkelijke werkgever
27 oktober	Eerst spreken over waterschapsdemocratie, dán pas over participatie
27 oktober	Neem dieren mee in calamiteitenplannen
24 november	Duurzaamheid moet in het DNA van het waterschap komen te zitten!
24 november	Brabantse Delta scoort onvoldoende op verbeteren waterkwaliteit
24 november	Maak dijken ook bestendig tegen graven door muskusratten!
1 december	Word wakker Algemeen Bestuur!
1 december	Samenwerken als overheden is bittere noodzaak
22 december	Bijdrage over nieuw Reglement van Orde
22 december	Groote Leij bij Wijkevoort: compensatie voor bedrijventerrein?!
22 december	Exotenbestrijding bij project EVZ Oude Leij
22 december	Er moet meer vaart komen in natte natuurprojecten!